

ምዕራፍ ሰባት

ጠንካራ የሥራ ባህል ባህሪ

የምዕራፉ ዓላማዎች፣ ይህንን ምዕራፍ ተምረህ/ተምረሽ ስታጠናቅቅ/ስታጠናቅቁ፤

- የሥራን ክቡርነት ትረዳሰህ/ትረጃለሽ።
- ጠንክሮ የመሥራትንና ጊዜን በአግባቡ ሥራ ላይ የማዋልን ጥቅም ትገነዘባለህ/ለሽ።
- በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገመንግሥት ውስጥ የተደነገጉ የኢኮኖሚና የልማት ነክ ዓላማዎችን ትዘረዝራለህ/ትዘረዘረዋለሽ።

7.1 ጠንካራ የሥራ ባህል ምንነት፤

7.1.1 ጠንክሮ መሥራት፤

- ጠንክሮ መሥራት ሲባል ምን ማለት ነው?
- ጠንክሮ በመሥራት ምን ጥቅም ይገኛል?

ታጠቁ ሰሥራ፤

ያረሰ ገበሬ እርፍ የነቀነቀ፤
 ወፍጮው እንዳገላ መስከረም ዘለቀ።
 ያላረሰ ሰነፍ እርፍ ያልነቀነቀ፤
 ለሐምሌ መባቻ ተጣጥፎ ወደቀ።
 መሬቱን ያረሰ በደንብ አለስልሶ፤
 ጎልጎሎና አርሞ ደጋግሞ መላልሶ፤
 አዝመራው ሲፋፋ ሰብሎ መኸር ደርሶ
 እህሉን ያስገባል ከአውድማው አፋፍሶ።
 ጎበዞች ሲተጉ ዕረፍት የፈለገ፤
 ለሥራው ዕውቀቱን ጉልበት የነፈገ፤
 ልጆች ዳቦ ቢሉት ጓሮ ተሸሸገ።
 በእርሻ በኢንዱስትሪው በገጠር ከተማ፤
 ጠንክሮ መሥራት ነው ሀገር እንድትለማ።
 ሰው በሥራው ሥራ ውጤት እንዲከበር፤
 ሥራን ባህል አርጎ ማምረት ነው ለሀገር።

(ከሀዘባዊ ግጥሞች ጋር በማክል ለማስተማሪያ እንዲመች ሆኖ የተዘጋጀ ጥር/2000 ዓ/ም)

መልመጃ 1

በግጥሙ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ከግጥሙ ይገኙትን ፍሬ ሃሳብ ዓፋና በየተራ ስመምህራችሁ እንብቡላቸው።

«ያላረሰ ሰነፍ እርፍ ያልነቀነቀ፤
 ለሐምሌ መባቻ ተጣጥፎ ወደቀ።»

2. የዚህ ግጥም ተቃራኒ የሆኑ ሴቶች ሁለት ስንጥቶች የትኞቹ ናቸው?
3. እስኪ እናንተ ደግሞ ስለገበዘ ተማሪ አጭር ግጥም ጽፏችሁ ስንደጃቻችሁ እንብቡላቸው።

ጠንካራ የሥራ ባህል ማለት አንድ ሕዝብ ሠርቶ ለመኖር ያለው ጠንካራ ፍላጎትና ልምድ ሲሆን ሠራተኞች ያላቸው የመሥራት ፍላጎትና በሙያው የተሻለ ውጤት ለማስመዘገብ ያላቸው ቁርጠኝነት ማለት ነው። ሥራ የሰው ልጆች ሁሉ የመኖር ዋስትና ስለሆነ ጠንክሮ ከሠሩ ከራስ አልፎ የቤተሰብንና የአካባቢን ኑሮን ለመለወጥ ወደሚያበቃ ታላቅ ደረጃ ያሸጋግራል።

ሥራ ከአካባቢ በሚገኙ ነገሮች ላይ ተመሥርቶ ከቀላል ነገር በመጀመር ጠንክሮ ከተሠራ ወደ ተሻለ የኑሮ ደረጃ ለማድረግ ያስችላል። ጠንክሮ መሥራት ሲባል በተሰማሩበት የሥራ መስክ የተሻለ የምርት ውጤትን ማስገኘት ብቻ ሳይሆን የሥራ ስዓትን በማክበር፣ ሙያዊ ሥነ ምግባርን በመላበስና የምርት ጥራትን በማሳደግ ጭምር ይገለጻል።

መልመጃ 2

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

2. ጠንክሮ መሥራት ስለአካባቢና ለሀገር ስላለው ጠቀሜታ በቡድን ተወያዩ።

ሥዕል 7.1 ማንኛውም ሥራ ክብር ነው

- ከሥዕሎቹ ምን ተገነዘባችሁ?
- በእናንተ አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች ምን ምን ሥራዎችን ይሠራሉ?
- ሥራን አለመናቅ ሲባል ምን ማለት ነው?

ገበዞ ልጅ፤

በድሩ ጣሂር የተወለደው በሶማሌ ክልል በጅጅጋ አካባቢ ቢሆንም የወጣትነት ዕድሜውን ያሳለ ፈው በድራዳዋ ከተማ ነበር።

በልጅነቱ በድራዳዋ ከተማ ብዙ የሥራ ዕድሎች እንዳሉ ታላላቆቹ ሲያውሩ ሰምቷል። ስለዚህም ከአጎቱ ጋር ወደ ድራዳዋ ከተማ በመሄድ አጎቱ በገዙለት የሥራ መሣሪያ ፈጣንና ጎበዝ ጫማ

አሳማሪ ለመሆን ቻለ። ጎበዙ ልጅ በመባል የሚታወቀው በድሩ በጠዋት ተነስቶ ጥቂት ጫማዎችን ካሰማመረ በኋላ ወደ ትምህርት ቤቱ ይሄዳል። የቤት ሥራውን በሚገባ ሠርቶና ትምህርቱን አጥንቶ ወደ ክፍል ስለሚገባ በድሩ በመምህራንና በተማሪዎች ዘንድ የሚወደድ ተማሪ ነበር።

ሥራ ወዳዱ ልጅ ጫማ እያሳመረ ጥቂት ገንዘብ እንዳጠራቀመ ሌላ ዓይነት ተጨማሪ ሥራ መሥራት እንዳለበት አሰበ። በመጨረሻም ለአካባቢው ኗሪ ጥሩ አገልግሎት ለመስጠት የሚችልበትን የጫማ ማደሻ ሱቅ ከፈተ። በአጭር ጊዜ ውስጥ ወደ በድሩ የጫማ ማደሻ ሱቅ የሚመጣው ደንበኛ ቁጥር እየጨመረ ሄደ።

በአሁኑ ጊዜ ባለትዳርና የሦስት ልጆች አባት የሆነው አቶ በድሩ ደቻቱ በሚባል አካባቢ በአቋቋመው የጫማ ፋብሪካ ውስጥ በየትኛውም የዕድሜ ደረጃ ለሚገኝ ሰው ምቹና ጠንካራ ጫማዎች ይመረታሉ። ከቀላል የሥራ ዓይነት የተነሳው በድሩ ዛሬ በድራዳዋ ከተማ ውስጥ ከታወቁት ባለሃብቶች አንዱ ለመሆን በቅቷል።

መልመጃ 3

ከላይ በቀረበው ታሪክ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. በድሩ በደንበኞቹ ዘንድ ምን የሚል መጠሪያ ነበረው?
2. በአካባቢያችሁ ከአንስተኛ መነሻ ገንዘብ ተነስተው በከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሱ ሰዎች ካሉ ወሳኝነታችሁን ጠይቀና እነዚህ ሰዎች ያሰፉበትን የሥራ ሂደት ዘርዘራችሁ በመጻፍ በክፍል ውስጥ እንብቡ።
3. የአቶ በድሩ የሥራ ጥንካሬ ከምን የመነጨ ይመስላችኋል?

ሥራን አለመናቅ ሲባል የትኛውንም የሥራ ዓይነት በእኩል ደረጃ መመልከትና ያገኙትን ሥራ ሳይንቁ መሥራት ማለት ነው። እያንዳንዱ የሥራ ዓይነት ትንሽ ወይም ትልቅ ሳይባል ትኩረት አግኝቶ ከተሠራ ጥሩ የገቢ ምንጭ ሊሆን ይችላል። ዛሬ ትንሽ ነው የሚባል አንድ ሥራ ተገቢውን ትኩረት ካገኘ ነገ የሚሠራውን ሰው ከፍ ወዳለና ወደተሻለ ደረጃ ሊያደርሰው ይችላል።

መልመጃ 4

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ::

1. ሥራን አስመናቅ የሚኖረውን ጠቀሜታ ዘርዘሩ::
2. የሥራ ክቡርነት በምን በምን ሁኔታ ሲገለጹ ይችላል?

7.1.3 ጊዜን በአግባቡ ሥራ ላይ ማዋል፤

- የአናንተን የጊዜ አጠቃቀም ሁኔታ ለንደ ጥቅም ገባሩ::
- ጊዜን በአግባቡ ሥራ ላይ ማዋል ማለት ምን ማለት ነው?

ከብት አርቢዋ ዓለሚቱ፤

ወ/ሮ ዓለሚቱ በባህርዳር ከተማ በቀበሌ 03 የሚኖሩ የ35 ዓመት ወይዘሮ ናቸው:: እኒህ ሴት በአካባቢያቸው ከሚታወቁባቸው ባህሪያት አንዱ ጊዜን በአግባቡ ሥራ ላይ ማዋላቸው ነው:: በሚኖሩበት አካባቢ ስለጊዜ ያላቸው አመለካከት እንደምሳሌ የሚታይ ነው:: በዚህ መሠረት ጊዜአቸውን በመከፋፈልና ጠንክሮ በመሥራት ሕይወታቸውን ወደተሻለ ደረጃ የሚቀይር ሥራ ለመሥራት አቀዱ::

ይህን ለማስፈጸም ወደ የአማራ የገንዘብ ቁጠባና ብድር የሕብረት ሥራ ተቋም በመግባት በተወሰነ ጊዜ የሚከፍሉት ብድር ወስደው አንዲት ክበድ ላም ገዙ:: ላማቸው ብዙም ሳትቆይ ሴት ጥጃ ወለደችላቸው:: ላሟ በቀን ከሦስት ሊትር በላይ ወተት ትታሉብ ስለነበር ለሠፈሩ ኗሪዎች ወተት በማከራየት በጊዜ ብድራቸውን ከፈሉ:: በዓመቱ ሌላ የምትታሉብ ላም ገዘተው ጨመሩ:: በዚህ ሁኔታ ጊዜአቸውን በአግባቡ በመጠቀም በከብት ርቢ ተግባር ላይ ጠንክረው ሠሩ:: ዛሬ ወ/ሮ ዓለሚቱ በባህርዳር ከተማ የታወቁ የከብት ርባታ ድርጅት ባለቤት ናቸው::

መልመጃ 5

በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ::

1. ከወ/ሮ ዓለሚቱ የጊዜ አጠቃቀም ምን ትማራሳችሁ?
2. ሰባስ ታሪካ የሥራ መነሣሣት ምክንያቶች ናቸው ከምትሰጡት ሁለቱን ጥቀሱ::
3. ጊዜን በአግባቡ በሥራ ላይ በማዋል የሚገኘው ጠቀሜታ ምንድነው?

7.1.4 ሥራን አስመናቅና ጊዜን በአግባቡ ሥራ ላይ ማዋል ስራስና ስህገር ያለው ጠቀሜታ፤

- “ጊዜን በአግባቡ” መጠቀም ማለት ምን ማለት ነው?
- ጊዜ ወርቅ ነው የሚለው ምሳሌአዊ አነጋገር ምንን ያሳያል?

ዓሣ አጥማጆች፤

ማንኛውም ወደ ባህርዳር ከተማ ለጉብኝት የሚሄድ ሰው በጣና ሐይቅ ላይ የሚገኝ ስራ ስህገር ትንንሽ ታንኳዎችን ማየቱ የማይቀር ነው:: እነዚህን ታንኳዎች እየቀዘፉ የሚነዱት በአብዛኛው በባህርዳር ከተማና በዙሪያዎ የሚኖሩ አሣ አጥማጆች ናቸው::

ዓሣ አጥማጆቹ በሕብረት የተደራጁና ጠንክረው በመሥራት ለከተማው ሕዝብ ትኩስ የዓሣ ምርት የሚያቀርቡ ናቸው:: አባላቱ እንደሥራ ችሎታቸው በቡድን የተከፈሉና እያንዳንዱ ቡድን የራሱ ተጠሪና በጊዜ የተወሰነ የሥራ ዕቅድ ያለው ነው::

የቡድኑ አባላት ከሐይቁ ብዙ የዓሣ ምርት ለመሰብሰብ የሚያስችለውን ምቹ ጊዜ ያውቁታል:: እያንዳንዱ አባል ይህን ምቹ ጊዜ በመጠቀም ሰዓቱን ሳያዛባ ጠንክሮ ይሠራል:: ዛሬ አባላቱ ጊዜን በዕቅድ ከፋፍለው በመሥራታቸው ለዓሣ ምርትና ማከማቻ የሚያስፈልጓቸውን ዘመናዊ መሣሪያዎች ለማደራጀት ችለዋል:: ትንንሽ ታንኳዎቻቸው በዘመናዊ የሞተር ጀልባዎች ተቀይረዋል::

ዘመናዊ የዓሣ ማጥመጃ መረቦችን፣ ጀልባዎችንና የምርት ማቆያ ማቀዘቀዣዎችን አሟልተዋል:: በባህርዳር ከተማ የዓሣ ማከፋፈያ ሱቅ ስላላቸው የአካባቢው ሕዝብ ዓሣን በምግብነት የመጠቀም ባህሉ ዳብሯል:: ብዙ ሥራአጥ የነበሩ ወጣቶች በዓሣ ምርትና ሽያጭ ላይ ተሠማርተዋል::

ከጊዜ ወደ ጊዜ የዓሣ ምርታቸውንና የሥራ ጥራታቸውን እያሳደጉ በመምጣታቸው ምርታቸውን ወደሌሎች ከተሞች ያቀርባሉ:: እንዲሁም ቅርብ ወደሆኑ ጎረቤት ሀገሮች የዓሣ ምርት በመላክ የሀገራቸውን የውጭ ምንዛሬ በማሳደግ ላይ ይገኛሉ::

መልመጃ 6

በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ::

1. የማሕበሩ አባላት የጊዜ አጠቃቀም ምን ይመስላል? ከምንባቡ ማስረጃ እየጠቀሳችሁ አብራሩ::
2. ለዓሳ አጥማጆች ማሕበር የጥንካሬ መሠረት የሆኑትን ሦስት ዋና ዋና ነጥቦችን ጥቀሱ::
3. የእናንተን የአንድ ቀን ውሎ ከፋፍሳችሁ በመፃፍ ለመምህራችሁ አሳይክቸው::

ሥራን ሳይንቁና ትንሽ ነው በማለት ሳያማርጡ በመሥራት ለውጤት የበቁ ዜጎች ብዙ ናቸው:: ሥራን መናቅ አይገባም:: ሁሉም ሥራ በጥሩ ሁኔታ ሊከናወን የሚችለው ጊዜን በማቀድና ለወጣው የሥራ ዕቅድ ራስን በማስገዛት ከሰሩ ጥሩ ውጤት ለማስመዘገብ ይቻላል::

የጊዜን አጠቃቀም በማወቅ ጠንክሮ የሚሠራ ዜጋ በቤተሰቡም ሆነ በህብረተሰቡ ኑሮ ላይ ለውጥ ለማምጣት ይችላል::

መልመጃ 7

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ::

1. ጊዜን በአገባቡ ሥራ ላይ በማዋል የሚገኝ ውን ጠቀሜታ ዘርዘሩ::
2. ሥራን መናቅ የማይኖርብን ሰምን ይመስላችን?

7.2 ሳይሠሩ መብላት፤

7.2.1 ሳይሠሩ መብላት በቤተሰብ ደረጃ የሚያደርሰው ጉዳት፤

ምዕል 7.2 ልመና ስብዕናን የሚፈታተን ማህበራዊ ችግር ነው

- ልመና ከግለሰብ አልፎ ማሕበራዊ ችግር የሚሆነው በምን ምክንያት ነው?
- ሰዎች ወደ ልመና እንዳይወጡ ምን መደረግ አለበት ትላላችሁ?

ልመና ቻው! ቻው!

አያንቱ በጥቁር አንበሳ ግንብ ሥር በተቀለሰች የላስቲክ ቤት ውስጥ ከ8 ዓመት ልጇ ጋር ትኖራለች:: ዘወትር በየመኪናው መስኮትና በየሱቆች በር እጇን ዘርግታ በምትመጸውተው ገንዘብ የእሷንና የልጇን ሆድ ለመሙላት ትጥራለች::

በዓላትን እየጠበቀች በከተማው በሚገኙት አድባራት ዙሪያ ምጽዋት ከመጠየቅም በላይ ከጥቁር አንበሳ ህመምተኞች የምግብ ትርፍራፊ ለማግኘት ከሌሎች ጋር ትሻማለች:: ይሁን እንጂ ሙሉ ጤንነትና ጤናማ አዕምሮ ያለው እንደሷ ያለ ሰው ለምን ልመና እንደሚወጣ ለራሷም ግልጽ አልነበረም:: የቤተሰቧን ያለየሌለ ጥሪት በመሸጥ ወደ አረብ አገር ከመንደሯ የተሸኘችው አያንቱ ስንቋን ጨርሳ በአዲስ አበባ ከተማ በጎዳና ሕይወት ከከተሞች ድፍን 14 ዓመት ሞላት:: አያንቱ ዕድሜዋ እየጨመረ፣ ልጅነቷ እየደበዘዘና ተስፋዋም እንደበጋ ደመና እየበነነ በመምጣቱ ከዚህ አፀያፊ ተግባር እንዴት መውጣት እንደምትችል ዘወትር ታሰላለች ነበር::

በመጨረሻም ከራሷ ጋር መክራ ከዚያ የከፋ ሕይወት ልጇን አንጠልጥላ በቶሎ ማምለጥ እንደሚሻል ቆረጠች:: ልጇንና ጥቂት የፌስታል ቋጠሮዎቿን ይዛ ወደ ትውልድ መንደሯ በሚያደርሳት አውቶቡስ ተሳፈረች:: ከሁለት ቀን ጉዞ በኋላ ወደ መንደሯ ስትደርስ ያየችውን ለውጥ ለማመን አልቻለችም::

አዳዲስ መንገዶች ተዘርግተዋል፣ መብራትና ስልክ ገብተዋል፣ የውሃ ቧንቧ በየሰፈሩ ተዳርሷል:: ገጠር የነበረው የእነ አያንቱ መንደር ወደከተማነት ተቀይሯል:: አያንቱም ይህን አጋጣሚ ተጠቅማ እንደ መንደሯ የራሷንም ሕይወት ለመቀየር ታጥቃ ተነሳች:: ለዚህም ቤተሰቧና አካባቢዋ እንደሚተባበሯት በማመን በመንደሩ ከተቋቋመው የብድር የህብረት ሥራ ማህበር ጥቂት ገንዘብ ተበድራ ሸቀጣሸቀጥ መሸጥ ጀመረች:: ትናንት ያለቁምነገር ያሳለፈችውን ጊዜ በቁጭት እያስታወሰች ሌት ከቀን ጠንክራ ሠራች:: በአሁኑ ሰዓት አያንቱ አንድ የሸቀጣ ሸቀጥ መደብር ከፍታ ራሷን ችላ በመሥራት ላይ ናት::

መልመጃ 8

? የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሱ።

1. ልመና አስፀያፊ ተግባር ነው የተባለው በምን ምክንያት ነው?
2. ልመናን ለማስቀረት ምን መደረግ ይኖር በታል ትሳሳቅሁ? በቡድን በቡድን ሁኔታ መፍትሄዎችን ዘርዘራችሁ ተወያዩ።
3. ከምንባቡ በተረዳችሁት መሠረት አሁን አዎንቱ ምን ደረጃ ላይ ያሰኙ ይመስላችኋል?

በአንድ ቤተሰብ ውስጥ የሚገኙ የቤተሰብ አባላት እንደየአቅማቸው በሥራ ካልተሳተፉ የተወሰኑ ሰዎች ብቻ በሥራ ብዛት ሊጎዱ ይችላሉ። አዋቂዎችም ሆኑ ልጆች ወይም ሴቶችም ሆኑ ወንዶች እንደየዕድሜአቸውና የሥራ ችሎታቸው በሥራ መተጋገዝን የቤተሰቡ የሥራ መርህ ማድረግ ይኖርባቸዋል።

እንዲሁም ሥራ ሳይሰሩና ሳይደክሙ ሌሎች የሰራተኛነትን የሚበሉ ካሉ ይህ አስነዋሪ ተግባር መሆኑን በመገንዘብ ራሳቸውን ለሥራ ማነሳሳት አለባቸው።

መልመጃ 9

? የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ልጆች በቤት ሥራ ውስጥ እንዴት መሳተፍ ይችላሉ?
2. ሳይሰሩ መብላትን ለማስቀረት የሚረዱ ሁለት የመፍትሄ ሃሳቦችን ጥቀሱ።
3. አንድ ቤተሰብ በሥራ የመተጋገዝን ባህል እንዴት ሲያዳብር ይችላል?

7.3 የሙያ ችሎታና የሙያ ሥነ ምግባር፤

7.3.1 የሙያ ችሎታና የሙያ ሥነ ምግባር ምንነት፤

- አንድ ሠራተኛ የሙያ ችሎታ አለው ሲባል ምን ማለት ነው?
- ከእናንተ የሚጠበቁ የተማሪ ሥነ ምግባሮች ምን ምን ናቸው?

ሙያ የራሱ የሆነ ልዩ ዕውቀትንና ችሎታን የሚጠይቅ የሥራ ዓይነት ነው። ለምሳሌም ያህል ግብርና፣ ጋዜጠኝነት፣ መምህርነት፣ ዳኝነት ወዘተ...። የሙያ ችሎታ ማለት በአንድ

ሥራ ላይ ለመሠማራት የሚያስችልና ስለዚያ ሙያ ሊኖረን የሚገባው ዕውቀትና ችሎታን የሚያካትት ነው። የሙያ ሥነምግባር ማለት ደግሞ አንድ ሙያ በተግባር ላይ ሲውል ባለሙያው ሊያከብረው የሚገባው የሙያው ደንብና የአሠራር ሥነ ሥርዓት ነው።

በዚህ መሠረት የሙያ ችሎታና ሥነ ምግባር ማለት አንድ ሰው አንድን ሥራ ለመሥራት ያለው ብቃትና ሙያው የሚፈልገው የተግባር መግለጫ ባሕሪ ማለት ነው። ይሁን እንጂ አንድ ሠራተኛ የሙያው ችሎታ ኖሮት የሙያው ሥነ ምግባር ከሌለው የሚፈለግበትን አገልግሎት ስለማይሰጥ ተገልጋዩ ሕዝብ ሊጎዳ ይችላል።

አንድ ሕኪም ታመው ወደ እርሱ ለሚመጡት በሽተኞች ተገቢውን ምክርና የሕክምና ዕርዳታ መስጠት የሙያ ግዴታው ሲሆን ሕብረተሰቡ አስቀድሞ እራሱን ከበሽታ እንዲከላከል ማስተማር የሙያው ሥነምግባር አንዱ ዘርፍ ነው። በሌላም በኩል ስለመድሃኒት አወሳሰድ፣ በበሽታው ምክንያት ጥንቃቄ ስለሚደረግባቸው ጉዳዮች ሁሉ ማስተማር ይጠበቅበታል። እነዚህ ተግባራት የሕክምና ሙያ ሥነ ምግባሮች ናቸው።

መልመጃ 10

? የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ሙያና የሙያ ሥነ ምግባር አይነጠጠሱም ሲባል ምን ማለት ነው?
2. እያንዳንዱ ሙያ ለሀገር ልማት አስተዋፅኦ ያደርጋል የሚባለው ስምንድን ነው?

7.3.2 የሙያ ሥነምግባር መንደል በዜጎች ላይ የሚያደርሰው ችግር፤

- የአንድ ባለሙያ የሙያ ሥነ ምግባር መንደል የሚጎዳው ማንን ነው?
- የሙያ ችሎታ ብቻውን ጠቀሜታው አነስተኛ ነው የሚባለው ለምንድነው? ማንኛውም ሙያ የግለሰብን፣ የአካባቢንና የሀገርን ልማት መሠረት ካላደረገ ጉዳቱ በባለሙያው ላይ ብቻ አይቆምም። ሠራተኛውም የሙያውን ሥነ ምግባር ካላከበረ ውጤት አያገኝም፤ የራሱንና የቤተሰቡን የኑሮ ደረጃ ለማሻሻልም አይችልም። በሙያው ውጤት ባጣ ቁጥር ሙያውን የበለጠ ለማዳበር ፍላጎቱ ይቀንሳል። ይህ በሚሆንበት ጊዜ የተገልጋዮችን ፍላጎት ለማሟላት

የሚኖረው አቅርቦት የተጓደለ ይሆናል።
ይህ ሲሆን ሙያው ሊስፋፋ አይችልም፤ የዜጎች የሥራ ዕድል ይጠባል፤ ይህም በሀገር ልማትና በዜጎች ኑሮ መሻሻል ላይ ከፍተኛ ጉዳት ያመጣል።

መልመጃ 11

- ? የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።**
1. በሙያ ሥነ ምግባር መንደሬ የተነሳ የሀገር ልማት የሚገዳው እንዴት ነው?
  2. ሙያና የሙያ ሥነ ምግባር እንዲከበር ምን መደረግ አለበት?
  3. የሙያ ሥነ ምግባር መንደሬ በተገልጋዮች ላይ የሚያደርሰውን ችግር አብራርታችሁ ዳፉ።

7.4 ጠንካራ የሥራ ባህልና ልማት፡

7.4.1 የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገመንግሥት የልማት ዓላማዎች፡

- የኢኮኖሚ የልማት ዓላማዎች የሚባሉት ምን ምን ናቸው?
- የኢኮኖሚ የልማት ዓላማዎች ተግባራዊ ይሆኑ ዘንድ ምን መደረግ አለበት?

የኢ.ፌ.ዲ.ሪ መንግሥት በሀገሪቱ ፈጣንና ዘላቂ ልማትን ለማምጣት ግብርናና ገጠርን ማዕከል ያደረገ ፖሊሲና ስትራቴጂ ቀርቦ ሕዝቡን ለሥራ በማንቀሳቀስ አበረታች ውጤቶች እየተመዘገቡ ናቸው።

ሀገሪቱ የምታራምደው የልማትና የኢኮኖሚ ነክ ዓላማ ሕዝቦች በየደረጃው ተጠቃሚ የሚሆኑበትን፣ ከተመፅዋችነት የሚለቀቁበትንና ሁሉም ዜጎች በዕኩልነት በሀገር ልማት ላይ የሚሳተፉበትን የኢኮኖሚ ሥርዓት ማስፈን ነው። ይህም በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገመንግሥት የኢኮኖሚ ነክ ዓላማዎች በአንቀጽ 89 በግልጽ ተመልክተዋል። በሕገመንግሥቱ ከተጠቀሱት የኢኮኖሚ ነክ ዓላማዎች የሚከተሉት በአብነት ሊቀርቡ ይችላሉ።

89 (1) መንግሥት ሁሉም ኢትዮጵያውያን የሀገሪቱ የተጠራቀመ ዕውቀትና ሀብት ተጠቃሚዎች የሚሆኑበትን መንገድ የመቀየስ ኃላፊነት አለበት።

89 (2) መንግሥት የኢትዮጵያውያንን የኢኮኖሚ ሁኔታዎች ለማሻሻል ዕኩል እድል እንዲኖራቸው ለማድረግና ሀብት ፍትሐዊ በሆነ መንገድ የሚከፋፈልበትን ሁኔታ የማመቻቸት ግዴታ አለበት።

89 (5) መንግሥት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን በሕዝብ ስም በይዘታው ሥር በማድረግ ለሕዝቡ የጋራ ጥቅምና ዕድገት እንዲውሉ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

89 (7) መንግሥት በሀገር ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ልማት እንቅስቃሴ ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር በዕኩልነት የሚሳተፉበትን ሁኔታ የማመቻቸት ኃላፊነት አለበት።

እነዚህን የኢኮኖሚ ነክ ዓላማዎች በተግባር ለማረጋገጥ ግብርናን ማዕከል ያደረገ የገጠር ልማት ግንባታ ማካሄድና በሌሎችም የልማት መስኮች በጋራ ርብርብ ማድረግ እጅግ አስፈላጊ ነው። ይኸም የሚገለጸው የሀገር ልማት ፕሮግራሞች በሚዘጋጁበት ጊዜ መንግሥት ሕዝቡን በየደረጃው በንቃት በማሳተፍና ለተግባራዊነቱም እንዲረባረብ ተገቢ ድጋፍ በመስጠት ነው።

መልመጃ 12

- ? የሚከተሉትን ጥያቄዎች ተወያይባቸው።**
1. የነፃ ገበያ ኢኮኖሚ ሥርዓት ምንድነው? ባለሙያ ጠይቃችሁ በክፍል ውስጥ ተወያይ።
  2. ሀገርን በልማት ለማሳደግ የእናንተ ድርሻ ምንድነው? በክፍል ውስጥ ተወያይ።
  3. የኢኮኖሚ ነክ ዓላማዎችን ወደ ተግባር በመለወጥ የሚገኘው ጠቀሜታ ምንድን ነው?

የምዕራፍ ማጠቃለያ

ጠንካራ የሥራ ባህልን ያዳበረ ሕዝብ ዕድገት ፈጣን እኮኖሚውም ከፍተኛ አቅም ያለው ነው። ሥራ ስላለው ልጅ የሕልውና መሠረትና የዕድገት አብይ ቀልፍ በመሆኑ ጠንካራ የሥራ ባህል ባደገባቸው ሀገሮች የዜጎች ሕይወት በየትኛውም አቅጣጫ የተመቻቸ ነው። ሥራን ሳይንቀ በሥራነቱ አክብረው የሠሩ ሕዝቦች ከአንደኛው የዕድገት ዕርክን ወደ ተሻሻው ዕርክን በመሸጋገር የሀገራቸው እኮኖሚ በጠንካራ መሠረት ሳይ እንዲቆም ያደርጋሉ።

ሥራ በአብዛኛው ማሕበራዊና የብዙ ዜጎችን ተሳትፎ የሚጠይቅ ስለሆነ ለሀገር ልማት ሁሉም የአቅሙንና የችሎታውን መሥራት ይጠበቅበታል። አንዱ እየሠራ ሌላው ሳይሠራ የሚጠቀምበት ሁኔታ ከግለሰብና ከቤተሰብ አልፎ በሀገር ደረጃም ጉዳት የሚያመጣ ነው። ሥራ በአገልጋይና በተገልጋይ መካከል ያለ ድልድይ ነው ለማለት ይቻላል። ስለዚህም እያንዳንዱ ባለሙያ የሙያ ችሎታውንና የሙያ ሥነ ምግባሩን በማጣመር ለጠንካራ የሥራ ባህል ራሱን ማስገዛት ይኖርበታል።

የኢፌዴሪ ሕገመንግሥት የኢኮኖሚ ነገ ማሳማ ሁሉም ዜጎች በሚችሉት ሙያ በዕኩልነት ተሠማርተው ሀገራቸውን እንዲያስሙ ሰፊ ዕድል ሰጥቷል። ይህንን የዜግነት መብት በመጠቀም እያንዳንዱ ባለሙያ የሙያ ሥነ ምግባሩን በመሳበስና ሙያውን ከጊዜ ወደ ጊዜ በማሻሻል የሀገሩን እኮኖሚ ለማገዝ ይችል ዘንድ ጠንካራ የሥራ ባህልን ማዳበር ይኖርበታል።

የምዕራፍ ቁሰፍ ቃሳት

ክእላት ወደ አፍ፣

ፅኑ፣

ክብድ ሳም፣

መኖ፣

ምፅዋት፣

የጋን መብራት፣

ተጋሳጭ፣

ተቀማጭ የሌለው፣ ትርፍ የማይገኝበት ገቢ።

ጠንካራ፣ የማይበገር፣ የማይሸነፍ።

ልትወልድ የደረሰች ሳም።

ስክብቶች የሚዘጋጅ ምግብ።

ሰልመና የሚሰጥ፣ የሚሰገስ፣ ስጽድቅ ተብሎ በዓይነት ወይም በገንዘብ የሚሰጥ።

የማይታይ፣ ዕውቀቱ ስሌቶች የማይተርፍ።

ተገዷ።

የምዕራፍ የክሰሳ ጥያቄዎች

ቀጥሎ የቀረቡትን የክሰሳ ጥያቄዎች በደብተራችሁ ላይ ገልብጣችሁ ሥሩ።

I የሚከተሉት ዓረፍት ነገሮች ትክክል ከሆኑ «እውነት» ትክክል ካልሆኑ «ሀሰት» ብላችሁ መልሱ።

- 1. ሀገር የምትሰማው ሕዝቦቿ ጠንካራ የሥራ ባህልን በማዳበር ጠንክረው ሲሠሩ ነው።
- 2. ጠንክሮ መሥራት ያለበት በገጠር አካባቢ የሚኖረው አርሶ አደር ብቻ ነው።
- 3. አንድ ባለሙያ ከሙያው በተጨማሪ የሙያ ሥነ ምግባርን ማክበር አለበት።
- 4. አንድ ሠራተኛ በሠሰጠነበት ሙያ ሥራ ካሳገኘ ከሙያው ውጭ ቀሳል ሥራዎችን መሥራት የለበትም።
- 5. ሳይሠሩ መብላት ጥገኝነት ከሚገለጽባቸው ሁኔታዎች አንዱ ነው።

II በ "ለ" ሥር የተዘረዘሩትን በ "ሀ" ሥር ከተዘረዘሩት ጋር አዛምዱ።

ሀ	ለ
1. የኢኮኖሚ ነክ ዓላማ፤	ሀ. ጊዜን በአግባቡ መጠቀምና ደንበኛን ማክበር ነው።
2. የሙያ ሥነ ምግባር አንዱ መገሰጫ፤	ለ. ስሕተቶች ዕድገትና ልማት መሠረት ነው።
3. ጠንካራ የሥራ ባህል መዳበር፤	ሐ. ዕውቀቱ ስሌቶች የማይተርፍ ሰው።
4. ጥገኝነትን መጸደቅ፤	መ. የሠራተኛውን ጤንነት፣ ደህንነትና የኑሮ ደረጃ ማሟላት።
5. የጋን መብራት፤	ሰ. የዓሳ ማጥመጃ መረብ።
	ረ. ሴቶች በደክሙበት ወጤት ለመኖር አስመፈሰግ።

III ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛ የሆነውን መልስ ምረጡ።

- 1. አንድ ባለሙያ የሚጠበቅበት ግዴታ፤

ሀ. የሙያ ችሎታ፤	ሐ. የሙያ ሥነ ምግባር፤
ለ. ጊዜን በአግባቡ መጠቀም፤	መ. ሁሉም።
- 2. አንድ ሀገር ልትሰማ የምትችለው፤

ሀ. ጠንካራ የሥራ ባህል ሲዳብር፤	ሐ. የተወሰኑ ሥራዎች ዕኩል ክበሬታ ሲያገኙ፤
ለ. ሳይሠሩ መብላት ሲጠናከር፤	መ. ሁሉም መልስ ሲሆኑ ይችላሉ።
- 3. ስለ ሥራ ትክክል ያልሆነው የቱ ነው?

ሀ. ጥገኝነትን መዋጋት፤	ሐ. ጊዜን በአግባቡ መጠቀም፤
ለ. በሙያ ሕዝብን ማገልገል፤	መ. ሳይሠሩ መብላት።
- 4. የአንድ ሕዝብ ማህበራዊ ችግር የሆነው የትኛው ነው?

ሀ. ጠንካራ የሥራ ባህል፤	ሐ. ዕኩልነት፤
ለ. ልምድ፤	መ. ሁሉም።
- 5. ከሚከተሉት መካከል አንዱ የግብርና ሥራ አደደሰም።

ሀ. ክብት ማድለብ፤	ሐ. ዘመናዊ እርሻ፤
ለ. ደን ማልማት፤	መ. የማዕድን ቀፋር

IV የሚከተሉትን ክፍት ቦታዎች ትክክለኛውን ቃል ወይም ሀረግ ሙሉ።

- 1. የሀገራችን ዕድገት በተግባር ሲታይ የሚችለው የሕዝቡ _____ ባህል ሲዳብር ነው።
- 2. ከሀገራችን ማሕበራዊ ችግሮች መካከል _____ እና _____ ይጠቀሳሉ።
- 3. አንድ ባለሙያ ከሙያ ችሎታው በተጨማሪ ሲያከብረው የሚገባው ምግባር _____ ይባላል።

V የሚከተሉትን ጥያቄዎች ባጭሩ መልሱ።

- 1. የሥራ ትንሽ/ትልቅ የሰውም ሲባል ምን ማለት ነው?
- 2. ጥገኝነት በምን በምን ይገለጻል?